

- (10) Cap. 5 de Usuri., cap. 2 eod. in 6.
- (11) Cap. 2 et 6 de Stat. monachor.
- (12) Cap. 2 de Furtis.
- (13) Cap. 2 et 5 de Raptor.; —* Compil. Tarracon., lib. 5, tit. 8, cap. 1.
- (14) Can. 16 c. 15 q. 2.
- (15) Cap. 12 de Sepultur.

(N. S. Corpora suspensorum in patibulo, ad exemplum, et terrorem aliorum, manebant insepulta, et omnium oculis exposita, à bestiis, et aere consumenda. Verum id non ex Ecclesiæ legibus, quæ expresse suspensorum cadaveribus sepulturam indulgent: Syn. Wormat. an. 772 *Cap. de his, qui suspenduntur in palibulis*; at jure Romanorum; *Leg. 1 Dig. de Cadaver. punitorum*. Quinimmo ex *Leg. 2 ibid.*, requirebatur omnino consensus Principis, ut sepeliri possent. — In Hispania jus Romanum diu viguisse videtur, et confirmatum etiam à Syn. Braear. I laud. cap. 16, alias can. 55; ac mores inducti sunt, colligendi bis in anno ossa ultimo supplicio adsectorum, ad ea in loco sacro sepelienda; dein vero in toto Regno, excepta civitate Valentina, in criminibus atrocioribus, æque usus invaluit, tradendi eadem die Ecclesiasticæ sepulturæ; at licentia à Gubernatore Regii Tribunalis ad criminalia deputati, vel à Judice sententiam exsequente, obtenta: id quod hostierna praxis servat. Tandem ea suspensorum cadavera, quorum discepta membra ad publica viarum loca appenduntur, semel in anno, Sabbato ante Dominicam Passionis, ad sepulturam efferuntur.) — Furcæ supplicium apud nos abolitum Reg. disposit. 28 Apr. 1832; nec amplius reorum cadavera amputantur: novis. Cod. pœn. art. 92.

De cœmeteriis V. legg. tit. 11 lib. 2. *Fori Judic.*; tit. 15 *Partitæ I*; 1 tit. 5 lib. 1 Novis. Compilat.; Reg. Ordin. 2 Jun. 1833; ubi de ipsis construendis decisum: Reg. ordin. 12 Maj. 1849 extra populorum mœnia sepelire præcipit; exceptis Episcopis, et Monachabus; juxta alias similes dispositiones, 6 Oct. 1806, 15 Feb. 1807, 30 Oct. 1855.

TITULUS X.

DE MONASTERIIS.

1. MONASTERIUM QUID?—2. QUID IN NOVO ERIGENDO MONASTERIO OBSERVANDUM.—3. EXEMPTIO MONASTERIORUM.

MONASTERIUM proprie significat locum, in quo solitarii vitam agunt, et vero monasteria initio erant domicilia eorum, qui è civitate in solitudines discedebant. Sed postea visum est in urbes vocare Monachos, ut Christianam Religionem tuerentur, et amplificarent (1); lapsu autem temporum multi Regulares in medijs urbibus initio sunt instituti, ut in procuranda salute animarum clericis opem ferrent. Hodie igitur monasteria dicuntur omnia loca, in quibus plures habitant, qui certa obstricti regula,

communem vitam ducunt, et qui pro diversa sui instituti ratione, Monachi, Mendicantes, Canonici regulares, clerici regulares appellantur.

(1) S. Basilium monasteria in urbe constituisse, ut Monachi contra Arianos catholicam fidem tuerentur, narrat Socrates histor. l. 4 c. 26 p. 247 ed. Cantabrig. Cum vero Monachi in civitate deducti sunt, ut subsidio essent clericis, novum hoc officium, quod suscipere debebant, eos deserere coegit laborem manuum, quo pridem vitam transigebant, cum omnibus soluti curis, in solitudine versabantur. Non enim se amplius poterant in hoc labore exercere, qui suam in totius christiani populi utilitate operam collocare debebant. Accedit, quod prisca monachis, quibus nulli erant ad vitam agendam redditus, necessarius erat manuum labor, ut per eum sibi ad vitam necessaria compararent. Sed cum suam pro christiano populo operam impendere cœperunt, æquum profecto, et omni Juri consentaneum fuit, ut necessaria acciperent ab iis, quibus sua erat addicta opera, et occupatio. Hi dederunt, uti par erat, hujus operæ remunerandæ causa, bona, cum quibus Monachi vitam traducerent; et ita sua sponte desit manuum labor, qui non amplius Monachi, alijs distenti curis, vacare poterant, et quem vitæ necessitas non amplius postulabat. Tunc autem illi sese dederunt studiis, atque laboribus, qui in rei Christianæ publicæ utilitatem redumderent; quique, non solum ad Religionis officia, sed etiam ad studia literarum pertinerent. Quanta autem ad nos delata sint bona ex his Monachorum curis, atque laboribus, ignorat nemo; idque, ut ceteros mittam, demonstrat Mabilonii opus de Studiis monasticis, demonstrant præclara opera Maurinorum, aliorumque complurium, quorum studiis, atque occupatione magna omnibus utilitas allata est. Neque vero illa, in qua nunc Monachi versantur, occupatio, eorum instituti sanctitati adversatur, quod ipse fatetur Eybelius Introduct. in jus eccles. t. 4 l. 2 c. 11 §. 335 not. 1; nec certe aliquis reprehendat Monachos, quod pro commodo, atque utilitate christianæ reipublicæ operam terunt. Consule F. G. Ziebrecht, c. 4 §. 55 seq., qui peculiari libro Bassani edito an. 1785, refutavit Rautenstrauchium, qui opere, cui titulus *Septem capita de Religiosis*, Monachos ad prisecum vitæ institutum, manuumque laborem revocare vellet. Ceterum falsum est, quod omnes Monachi initio manuum labore sibi victum quærerent, cum Monachorum, qui pijs operibus, et studiis vacarent literarum, multa sint exempla apud Athanasium ep. ad Dracont. opp. t. 3 p. 207 ed. Patav. 1777, et Sozomenum hist. eccles. l. 6 c. 2. et 29 p. 256 seq. c. 30, 51, 52 p. 241 et seq. ed. Taurin. 1747; et Concilium Constantiense propositionem 24 Wicleffi, agentis: *Fratres tenentur per labores manuum victum acquirere, et non per mendicitatem*, damnavit, in prima parte, *tamquam scandalosam, et præsumptuose assertam, pro quanto sic generaliter, et indistincte loquitur*; in altera, *tanquam erroneam, pro quanto asserit, mendicitatem fratribus non licere*, t. 16 conc. Labbæi col. 757 ed. Ven. Videsis Mamachium de del diritto libero etc. par. 1 l. 5 c. 2 p. 526, 527, 570. Atque id quidem pertinet ad antiquos Monachos, qui initio ea lege instituti sunt, ut in solitudine vitam agerent, ac manuum labori vacarent. Nam ineptum esset, contraque instituti legem, ad solitudinem, ac manuum laborem vocare ceteros Regulares, quos recentiori ætate pii homines longe alijs regulis instituerunt, et quos in medijs civitatibus versari voluerunt, ut christianis auxilio sint. Visum est hæc monere, et edicere, ut satisfactum sit Scripitoribus Annalium Ecclesiasticorum Florentiæ, qui mihi

sententiam adscribunt, à qua longe absum. Nimirum quod, harum Institutio-
num l. 1 tit. 1 §. 9 not. 5. Clerico licere dixi labore manuum suarum, et ho-
nesto artificio sibi victum comparare, ita hanc meam sententiam interpretati
sunt, quasi illis videar assentiri, qui monachos revocari vellent ad manuum
laborem, in quo sese olim, solitariam agentes vitam, exercebant. Sed omnes
facile intelligunt, quam longe alia, ac diversa sit sententia agentis, quod li-
ceat clerico labore manuum suarum, et honesto artificio sibi victum compa-
rare; ac sententia illorum, qui falso putant, Monachos ad hunc laborem om-
nino esse cogendos. Hæc adversus Annalium Scriptores monenda esse duxi,
ut omnes intelligant, quam valde disentiam ab iis opinionibus, quibus ipsi,
contra omnem recti, verique speciem, assentiuntur. De ceteris, quorum
causa me reprehendendum putarunt, non laboro; quoniam mihi non moles-
tum, sed gloriosum est, à quibusdam reprehendi, quod omnibus comperta
esse volo jura certissima Summi Pontificis, quem Christus Dominus, non
solum honore, ac dignitate, sed etiam imperio, et jurisdictione, præesse
voluit Ecclesiæ universæ.

2. Novum monasterium sine venia Episcopi, ac Sedis Apos-
tolicæ excitari non potest (1). In primis autem cavendum est,
ne novum opus in grave aliorum detrimentum redundet. Quare
Episcopus veniam non concedit, nisi primum vocaverit, atque
audiverit Præfectos, vel Procuratores antiquorum monasterio-
rum, quæ sunt in locis circum positis per quatuor millia pas-
sum, atque etiam Parochum, intra cujus parœciæ fines novum
monasterium erigitur (2). Præterea nullum extruitur novi monas-
terii ædificium, nisi in eo duodecim saltem Monachi, seu Reli-
giosi habitare, atque ex redditibus, et consuetis fidelium eleemo-
synis sustentari possint (3). Denique Monialium monasteria nonni-
si in urbibus sita esse debent, ne obnoxia sint prædæ, ac ceteris
pravorum hominum cupiditatibus (4).

(1) Nova monasteria sine Episcopi consensu ædificari non posse, statuit
Concilium Tridentinum sess. 25 c. 5 de Regul. Tridentinam hanc legem ex-
plicarunt Clemens VIII, Const. *Quoniam ad Institutam*, Bullar. t. 5 par. 5
p. 14, et Gregorius XV, Const. *Cum alias*, 70 t. 5 par. 5 p. 47. Verum cum
Tridentina Synodus, ac Romani Pontifices Episcopi veniam postulant, ut
novum monasterium erigatur, nihil detrahunt de antiquo jure, quod etiam
Sedis Apostolicæ veniam requirit in cap. unic. §. *Confirmatos* de Relig. do-
mib. in 6, et in cap. unic. de Exces. Præl. in 6. Qua de re edita est ab Inno-
centio X Constitutio *Instaurandæ*, 157. Bullar. t. 6 par. 3 p. 255, qua sanc-
tum est, ut sine venia Sedis Apostolicæ novum monasterium excitari ne-
queat, atque ut primum Congregatio Episcoporum, et Regularium diligen-
ter videat, num præsto sint omnia, quæ requiruntur, ut rite monasterium
ædificetur. Quæ constitutio, quamquam ad Italiam, atque ad ejus Insulas
pertineat, tamen etiam extra Italiam ubique servatur. Quare in novo monas-
terio erigendo et Episcopi, et Sedis Apostolicæ venia necessaria est. Confer
Benedictum XIV, de Synod. diœces. l. 9 c. 1 n. 9.

(N. S. Illa semper Disciplina viguit, ut nullum exstrui posset Monaste-

rium, nisi prius impetrata Episcopi Diœcesani venia: Concil. Chalced. Can. 4
recepto in Syn. Barcinon. an. 450, Can. 10; Concil. Agat. an. 506, Can. 27,
confirmato in Syn. Ilerd. an. 546, Can. 5; Concil. Epaon. an. 517, Can. 10;
Justin. *Novell.* V. cap. 1; et *Partite* l. tit. 12 leg. 1.—In Hispania Regis
quoque licentiam pro novis erigendis monasteriis exegit lex 4 tit. 26 lib. 1
Novis. Compilat.—V. novis. Concordati art. 28, tom. 1, pag. 358.

(2) Clemens VIII, cit. const. *Quoniam*, et Gregorius XV. cit. const. *Cum
alias*, Bullar. ed. Rom. ult.

(3) Vide Gregorium XV l. c.

(4) Concilium Tridentinum sess. 25 de Regul. c. 5.

3. Regularium monasteria de Episcopi potestate subtrahita,
sive exempta, et uni Pontifici subjecta sunt. Quæ exemptio an-
tiquissima in Ecclesia est (1), eaque repetitur ex amplissima
potestate, per quam Summus Pontifex certos Episcopo subditos
adimere potest, eosque vel aliis, vel sibi met uni subjicere. Etiam
Patriarchæ orientales in sui Exarchatus monasteria amplissimum
habebant imperium (2), et nuac etiam apud ipsos viget *ius stau-
ropegii*, et id, quidem non fraude, ac violenter arreptum, sed
antiquissima consuetudine acquisitum (3), quod in eo positum
est, ut in monasterii fundatione Patriarcha, si velit, crucem
figat, eoque actu novum monasterium ab Episcopi jurisdictione
subtrahat, sibi que uni obnoxium faciat (4). An quod licet orien-
talibus Patriarchis, multo magis non licebit Summo Pontifici,
quæ non tantum habet jura Patriarchatus in toto occidente, sed
etiam divinitus constitutus est Princeps, Caput, Governator om-
nium Christi Ecclesiarum? Verum etiam in monasteria exempta
interdum Episcopus jurisdictionem exercet, qua de re copiose
egimus libro superiori. Id unum nunc monemus, Episcopo sub-
jecta esse monasteria, in quibus duodecim Religiosi non habi-
tant (5).

(1) Confer ea, quæ dicta sunt Lib. 1 tit. 9 §. 12 not. 6.

(2) Consule Thomassinum l. c. lib. 4 c. 9 n. 15 et c. 16, §. n. 1.

(3) Vide Christianum Lupum dissert. de S. Leonis act. cap. 16 opp.
t. 4 p. 457 ed. Ven. 1725.

(4) Confer Benedictum XIV, Const. *Inter plures*, 98 §. 19 t. 1 ejus Bul-
lar. p. 214 ed. cit. Imo non Patriarcharum modo, sed etiam Metropolitanarum,
qui certos ex Episcopi jurisdictione subditos subtraxerunt, atque eos sibi
tantum subjectos voluerunt, in ecclesiasticis monumentis luculentissima
exempla sunt. Ecce sæculo V Primates Carthaginenses quædam sibi monas-
teria subjecerunt, eaque à suorum Episcoporum jurisdictione exemerunt.
Confer Concilium Carthaginense an. 525, in quo veneranda Patrum consti-
tuta de jure Primatis Carthaginensis memorantur t. 2 Concil. col. 1071 seq.
collec. Harduini, et confer etiam Mabillonium *Annal. Benedictin.* ad. an. 525
n. 15 seq. t. 1 p. 58 seq. ed. Lucae 1759. Cumque Liberatus, primæ Sedis By-
zacænæ Episcopus, monasterium in sua diœcesi positum sibi subjicere ten-

tasset, S. Bonifacius, Primas Carthaginensis, coacta synodo, graviter con-questus est, quod idem Liberatus, capta injustissima querelæ occasione, privilegia Sanctæ Carthaginensis Ecclesiæ subtrahere moliretur. Episcoporum autem, qui ad synodum convenerant, una fuit sententia, et vox una, integra esse oportere jura primæ Sedis Africanæ, ab se autem illi exhiberi quod antiquitas ejus prædecessoribus detulisset. Concilium Carthaginense mox laudatum c. 1034 seq. loc. indic. Vide etiam Concilium habitum sub Reparato Carthaginensi an. 554, quod memorat ipse Mabillonius l. c. n. 18 p. 40, et quo sancitum est, ut firma, immotaque essent, quæ sub S. Bonifacio in universali concilio gesta fuerant: Mabillonius ibid. n. 19. Quid? Cum Carthaginensis Episcopus, jure Primatus, quem in Africa habebat, alienos subditos ordinabat, nonne eos subtraheret ex suorum Episcoporum jurisdictione, eosque sibi submittebat? Atqui in Concilio Africano Aurelius Carthaginensis Episcopus quæri voluit, num sibi propter *solicitudinem*, quam gerebat *cunctarum* in Africa *Ecclesiarum*, alienos subditos, etiam proprio Episcopo invito, ordinare liceret? Nemo autem ex Episcopis, qui aderant, fuit, qui non id suo jure Carthaginensi Episcopo licere fateretur, etiam si illi subiectus Episcopus *unum tantum haberet Presbyterum*, quique non agnosceret, hanc semper fuisse superioris ætatis legem, et consuetudinem. Consule Concilium Africanum c. 22, apud Pithæum cod. canon. Eccles. Romani p. 148 ed. Paris. cit. Quod licuit Carthaginensi Episcopo, quem tantum Jus Ecclesiasticum Africæ Primatem fecerat, nonne magis licebit Summo Pontifici, quem Christus ipse totius Ecclesiæ Primatem constituit?

(5) Innocentius X, Const. *Instaurandæ* 157, et in Decret. *Ut in parvis*, Bullar. t. 6 par. 5 p. 255 et 270, è medio sustulit, et extinxit parva viorum monasteria, in quibus sex saltem Religiosi non erant, et si quæ adhuc extarent hujusmodi monasteria, Episcopo, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, subjecta esse voluit. Innocentius autem XII, apud Giraldum Exposit. Jur. Pontif. par. 2 sect. 156 p. 1023, Episcopo subjecta monasteria, in quibus duodecim Religiosi non habitant. Innocentii XII Constitutio comprehendit etiam conventus, seu domus regulares, quæ à præcipuo aliquo monasterio pendent, quæque *Granciæ* latiori significatione appellantur, quod illi conjunctæ sunt, atque ejus veluti prædia, seu membra habentur. Nam *Granciæ* proprie sunt domus rurales, seu prædia rustica, quæ ad monasteriam pertinent, et in quibus non monachi, sed tantum conversi pro colendis agris commorantur. Atque hæ *Granciæ*, neque Ecclesiam habent, neque publicum oratorium Episcopi auctoritate constitutum, et loca non sancta, aut religiosa, sed temporalia, ac profana sunt. Videndi sunt Fagnanus in Discept. de *Granciis*, post tit. de Censibus, exaction, et Giraldus Expos. Juris. Pontific. par. 11, § tit. 59 p. 409, et seq.

De Episcopali in Monasteria ac Monaehos potestate, concepti, Syn. Hispal. II. canon 14, Legion. an. 1020 canon 3, ac Cojac. an. 1050 canon 2; lex item 2 tit. 12 *Partitæ* 1.—Sed de isto proposito V. quæ Cl. Auct. t. 1 pagg. 114-16, 343-45, 351-53, non vero pagg. 116, 195, expressimus.

TITULUS XI.

DE SEMINARIIS CLERICORUM.

1. ET 2. SEMINARIORUM ORTUS, ET PROGRESSUS.—5. QUI IN SEMINARIO RECIPIENDI, ET QUIBUS STUDIIS HI DARE OPERAM DEBEANT?—4. ET 5. SEMINARIUM DEPUTATORUM ELECTIO, ET OFFICIUM.

1.

Nihil est, quod magis pertineat ad publicam utilitatem, quam quod optime regantur juvenes, atque ad omnem sapientiam instituuntur. Recte igitur, atque sapienter majores nostri ab antiquissimis usque temporibus, Episcopalia Seminaria instituenda curarunt, in quibus sub Episcopi cura, et gubernatione educarentur, atque in spem cleri alerentur adolescentes, qui optimis imbut moribus, doctrinisque eruditi, inter clericos cooptari, sacrisque initiari ordinibus possent. Sunt qui Episcopaliū seminariū vestigia deprehendisse se putant in Synodo Nicæna (1); sunt qui primam eorum originem ab Augustino repeti posse arbitrantur (2). Illud compertum, exploratumque est, sexto sæculo constitutas jam fuisse communes domus, hoc est seminaria, in quibus clerici communem vitam traducerent, atque ad omne clericalis officii munus instruerentur (3).

(1) Si certa esset fides Nicænorum Canonum, quos ex Arabico in Latinum sermonem conversos, primum Franciscus Turrianus, deinde Abrahamus Ecchellensis evulgarunt, merito statui posset, in Concilio Nicæno non obscura extare vestigia hujusmodi seminariū. Nam in can. qui apud Turrianum est 55. apud Ecchellensem 59 t. 2 Conc. Labbei col. 517 et 541 ed. Ven. jubentur Chorepiscopi *instituere Ministros, eosque distribuere per Ecclesias, et Monasteria, et providere, ut discant, ut reddantur apti, et idonei ad ædificationem Monasteriorum, et Ecclesiarum, et aliorum locorum, quæ horum opera indigebunt.* Quæ quidem verba considerans notarius Auctor, scribit hæc: *Cernitur in hoc canone ratio quædam seminariū Ministrorum Ecclesiæ, seu vestigium quoddam seminariū, quæ nuper, secundum decretum Concilii Tridentini, instituta sunt.* Verum hujus Canonis nulla certa fides, quoniam non pertinet ad illos viginti canones, quos revera à Nicæna Synodo editos fuisse, inter omnes constat.

(2) S. Augustinus, uti ipse testatur, præsertim Serm. 555 opp. t. 7 par. 2 col. 1579 ed. Ven. 1765, in Episcopali domo monasterium habuit clericorum. In eo clerici communem agebant vitam, atque ita Episcopus de illorum indole, moribus, vocatione, et progressu certior fiebat, neque aliquem ordinabat Augustinus, *nisi qui mecum*, inquit l. c. n. 6 col. 1585, *vellet manere; ut si vellet discedere à proposito, recte illi tollerem clericatum, quia desereret sanctæ societatis promissum, captumque consortium.* Hoc

certe monasterium Clericorum veluti seminarium erat; verum hi clerici suis sese bonis abdicare, neque proprium aliquid habere debebant. Benvenutus in Vit. S. Augustini l. 4 c. 2 n. 7 late agit de universa ratione, quam ipse Augustinus servabat in iis instituendis, quibus erant ecclesiastica officia committenda. Videsis Thomassinum Vet. et nov. Eccles. disciplin. par. 1 l. 5 c. 2 seq.

(3) Concilium Toletanum II, an. 551, cap. 1 t. 5 Conc. Labbæi col. 877, et Toletanum IV, an. 655, c. 24 t. 6 col. 4459. Concilium autem Vasense III, an. 529, cap. 1 col. 321 t. 5 cit., non unum tantum in unaquaque diocesi, sed in cujusvis Parochi domo clericorum seminarium esse jubet, idque in totius Italia moribus positum esse confirmat. De seminariis Episcopalibus copiose agit Joannes de Joanne *Histor. Seminar. Clerical.*, quo quidem opere horum ortum, et progressum late explicatum habes.

2. Labentibus annis negligi cœperunt Episcopalia Clericorum seminaria, quia forte satius visum est Episcopis, clericos ire ad scholas Monachorum, et Academiarum, quæ ea tempestate auctæ, propagatæque sunt (1). Sed cum deinceps in Academiis tantum scholarum pompa, et studia literarum in pretio haberentur, pietas autem pene oppressa languesceret, neque amplius inter Episcopos, et Regulares vigeret arcta illa, quæ antea fuerat, conjunctio animorum, de Episcopalibus seminariis restituendis actum est. Reginaldus Polus Cardinalis, cum de instaurando, emendandoque Anglicano Clero cogitaret, animum etiam adjecit ad juvenes, qui instituèrentur in seminariis, quorum regimen, rationemque proposuit (2). Sed rem omnem absolvit Synodus Tridentina, lata lege, qua Episcopi jussi sunt prope Ecclesiam Cathedralē, aliove idoneo loco, collegium aut seminarium instituere, in quo clerici ad studia literarum, atque ad rem Ecclesiasticam instruantur (3).

(1) Monachi scholas ubique habebant, in quibus pueri erudiebantur: verum aliæ erant scholæ *exteriore*, et *canonicæ*, quæ patebant clericis sæcularibus, aliæ *interiores*, seu *claustrales*, in quibus Monachi, et pueri monasterio oblati versabantur. In his sæcularibus clericis nullus erat locus. Videsis Mabillonius Act. SS. Ord. S. Benedict., Præfat. ad sæc. III, §. 4 n. 40 p. 16 ed. Ven. 1754.

(2) Reformationis capita à Cardinali Polo proposita, extant apud Harduinum Concl. t. 40 col. 408, seminarii autem forma describitur Decr. 11.

(3) Concilium Tridentinum sess. 23 de Reform. c. 18. Videndi sunt etiam Benedictus XIII, Const. *Creditæ nobis* 67 p. 409 t. 11 Bullar. ult. ed., Benedictus XIV, Const. *Ubi primum*, 2 §. 2 t. 1 ejus Bullar. p. 5 ed. Rom. seu Ven. 1754, et Inst. Eccles. 59. et S. Carolus Borromæus conc. Provinc. I, Act. Eccles. Mediolan. par. 1 t. 1 p. 11 ed. Patav. 1754. Secundum Tridentini Concilii legem, Pius IV Clericorum seminaria Romæ, aliisque in Urbibus excitanda curavit, uti narrat Raynaldus ad an. 1564 n. 55 t. 15 p. 427 ed. Lucae.

* Quantum ad erudiendos et clericum et populum, in sacris pariter ac in profanis disciplinis, contulerit Ecclesia, post alios, observat Ferd. Walter, *Jur. Eccl. Man.*, lib. 7, cap. 6 *ad fin.* Quantum vero honi Hispania, tum in præstanda talibus scholis origine, tum in ipsis Tridenti stabilendis ac regulandis, attulerit, patefacit Xav. Lampillas, opere «*Ensayo Apologético de la Literatura Española*», tom. 4, à pag. 40; ubi, inter alia, hæc habentur: «En esto siguió el Tridentino el ejemplo que habian dado à la Iglesia los Españoles, muchos siglos antes; desde el VI, promulgó el Concilio Toletano II una ley igualmente oportuna; cuyo monumento es el mas antiguo que tenemos de esta utilissima providencia. Porque, segun prueba el cardenal Aguirre en las notas à dicho Concilio, se celebró este el año 527, y no el 550, como creyó Benedicto XIV en el libro 5 *De Synodo Diocesana* (Cl. Auct. ad an. 551 refert, hujus tit. §. 1 not. 3); y por lo mismo fué anterior al Concilio Vasense, celebrado en el 529; fuera de que en este Concilio no se prescribió una forma arreglada de seminarios; sino solamente, que cada párroco instruyese en su casa à los clérigos de su parroquia.»

Huc pertinent quæ tom. 4, pag. 206-7, de *Scholastico*, cum Selvag. Adnot., consignavimus.*

3. Itaque omnes Episcopi habere debent seminarium, in quo recipiantur, qui ad minimum duodecim annos, et ex legitimo matrimonio nati sint, ac legere, et scribere noverint, et quorum indoles, atque voluntas spem afferat, eos perpetuo ecclesiasticis ministeriis addictos fore (1). Qui juvenes in seminario addiscere debent grammaticam, cantum Gregorianum, computum ecclesiasticum, theologiam, aliarumque bonarum artium disciplinam, sacros ritus, cæremonias, cetera, quæ ecclesiasticos viros callere oportet (2). Nam hoc seminarium locus esse debet, unde diocesis accipiat sacros ministros, quibus opus habet; et recte in pluribus Diocesis seu lege, seu consuetudine receptum est, ut nemo sacris initiatur ordinibus, nisi vel plures annos, vel saltem definitum temporis spatium in seminario traduxerit (3).

(1) Concilium Tridentinum loc. cit.

(2) Benedictus XIII, cit. const. *Creditæ* §. *Postremo*.

(3) Consule Concilium Romanum tit. 50 c. 2, Benedictum XIV de Synod. diocæs. l. 11 c. 2 n. 11, Joannem de Joanne *Histor. semin. cleric.* c. 6 n. 15 et seq.

4. Seminarii administrandi, beneque gerendi onus omne est Episcopo impositum, quod ipse sustinere tuerique diligentissime debet (1). Sed ut res gravissima diligentiori gubernatione regatur, Episcopus eligere debet canonicos duos, quorum consilio in iis utatur, quæ ad juvenum ejusdem seminarii institutionem, disciplinam, moresque pertinent. Duo item sumendi sunt à Capitulo, quorum alterum Episcopus, alterum Capitulum ipsum eli-

git, ac duo item è Clero Civitatis, et horum alter similiter ab Episcopo, alter à Clero constituitur. Horum est adhibendum consilium in iis, quæ temporalium rerum administrationem, ac rectam seminarii procurationem respiciunt.

(1) Videndus S. Carolus Borromeus Conc. Provinc. V, Act. Eccles. Mediolan. par. 1 p. 220 t. 1 ed. Patav. 1754.

5. Itaque his consultoribus uti debet Episcopus, cum gestæ administrationis rationem postulat, quæ à seminarii administratoribus unoquoque anno reddenda est, (1); et cum seminarii egestati consulturus legem, modumque constituit solutionis, quæ ex redditibus Mensæ Episcopalis, et Capituli, atque omnium, quæ in diocesi sunt, beneficiorum seminario quotannis tribuenda est (2). Horum omnium adhibendum est consilium, quod tamen sequi non cogitur Episcopus, cui integrum est ea facere, quæ pro sua pietate, ac prudentia potiora judicet (3); et omnes semel electi, à commisso munere sine juxta causa removeri nequeunt (4).

(1) Concilium Tridentinum loc. indic.

(2) Ne unquam propter redituam inopiam seminaria pereant, sapientissime à Concilio Tridentino eod. loc. statutum est, ut ex redditibus Mensæ Episcopalis, et Capituli, omniumque beneficiorum, quæ in diocesi sunt, certa vis pecuniæ detrahatur, quæ Seminario singulis annis solvenda est. Hujus solutionis lex, et modus ab Episcopo constituitur. Quin etiam eadem Tridentina lege cautum est, ut simplicia quoque beneficia ab Episcopo seminario uniantur, sive conjungantur. Quomodo autem hæc unio facienda sit, late explicat Benedictus XIV. de Synod. dioc. 1. 9 c. 7.

(3) Consule Giraldum Expos. Jur. Pontif. par. 2. sect. 109 et 110 p. 985 seq.

(4) Videndus Giraldus loc. mox. indic., à quo etiam cuncta declarantur, in quibus duo illi ex Capitulo, duoque ex Clero electi consulendi sunt.

Quod Hispaniam spectat, de *Seminariis* consule legg. tit. 11 lib. 1. *Novis. Compilat.*, de ipsis specialiter conceptas. Novissimi autem Concordati art. 28 sic se habet:

«Regiæ Majestatis Catholicæ Gubernium, firmo alioquin proposito opportune, et quo citius circumstantiæ id sinant, reque prius cum Apostolica Sede concordata, Seminaria generalia instituendi, in quibus latiori, ut par est, modo ecclesiastica studia excolantur, provide pro sui parte curabit. Ut Seminaria Conciliaria in Diocesis, ubi nunc desunt, sine mora erigantur; quo nempe in posterum nulla in Hispanica ditione Ecclesia sit, quæ unum saltem Seminarium, sui cleri educationi sufficiens, non habeat. In Seminariis admittentur, atque ad normam Sacri Concilii Tridentini informabuntur, ac instituentur adolescentes, quos Archiepiscopi et Episcopi, pro Diocesium necessitate vel utilitate, in eadem recipiendos judicaverint. In omnibus vero, quæ ad Seminariorum regimen, doctrinam, honorumque administrationem pertinent, Tridentini ipsius Concilii Decreta servabuntur.

« Si novæ Diocesium circumscriptionis causa, duo Seminaria in aliquibus

supersint, alterum in principe Episcopatus civitate, alterum in Diocesi adgreganda, utrumque conservabitur quoad Regio Gubernio atque Episcopis id unanimo consensu utile videatur.»

Cui consequentia sunt, et Reg. decret. 21 Maj. 1852, adsentiente R. Nuntio latum, ubi Seminar. regiminis fundamenta ponuntur; et Reg. Sched. 28 Sept. ejusd. an., per quam promulgata est nova pro illis scholis studiorum methodus, ab ipso Rev. Nuntio profecta.*

TITULUS XII.

DE HOSPITALIBUS.

1. HOSPITALIA APUD CHRISTIANOS ANTIQUISSIMA.—2. VARIE EORUM SPECIES.—3. HOSPITALIA, EPISCOPO SUBJECTA.—4. LOCA PIA.

MAGNAM sibi semper Ecclesia curam assumpsit fovendorum, ac recreandorum pauperum, qui aliena ope indigerent; et in ipso quidem Christianæ Religionis initio, Fideles honorum pretium Apostolis offerebant, ut illud inter pauperes distribuerent (1). Sed data Ecclesiæ pace, publicas etiam ædes Christiani ædificare cœperunt, quibus pauperes exciperentur hospitio, ac necessaria quæque obtinerent (2). Præsertim vero Christiani Occidentales ea de re laborarunt octavo, et nono sæculo; qua tempestate omnia fere monachorum, et canonicorum monasteria conjunctas habebant ædes, quæ præsidio erant pauperibus, ægrotis, peregrinis (3). Alia etiam ejusdem generis diversoria constituta sunt, potissimum ut hospitalis domus fere ubique pareret iis, qui sacras peregrinationes suscipiebant (4).

(1) Act. Apostol. IV. 37.

(2) Sæculo IV jam plura ædificata fuisse hospitalia, certum est. Unum certe hospitale circa annum 350, Constantinopoli erexit Zoticus Senator, uti narrat Baronius ad an. 350 n. 28 t. 4 p. 251. ed. Luc., cujus quidem hominis etiam mentio fit in L. 54 c. de Episc. et Cleric., ubi plura hospitalium genera memorantur. Gregorius Nazianzenus orat. 5 n. 95 p. 102 opp. t. 1 ed. Colon. 1690, Julianum Apostatam ridet, quod infidelibus Christianorum exemplum proponens, eos hortetur ad excitanda xenodochia. Ipse Gregorius Orat. 20 p. 559, ptoctrophia à S. Basilio extra Urbem Episcopalem magnificentissime extracta memorat. Celebre est etiam xenodochium Romæ à Pamphilio, et Nosocomium à Fabiola erectum, uti narrat Hieronymus Ep. 66 ad